

Rechten en plichten

Het Erasmus MC in Rotterdam is een universitair medisch centrum waar nieuwe kennis wordt ontwikkeld en overgedragen aan (toekomstige) professionals. Patiënten van het Erasmus MC hebben zowel rechten als plichten. U heeft bijvoorbeeld het recht op informatie, en de plicht de hulpverlener volledig te informeren. In deze folder leest u meer over het Erasmus MC in het algemeen, over bepaalde procedures en de rechten en plichten van onze patiënten.

Het Erasmus MC

Het Erasmus MC is een universitair medisch centrum waar nieuwe kennis wordt ontwikkeld en overgedragen aan (toekomstige) professionals. Het werkterrein is zeer breed en strekt zich uit van ziekte tot gezondheid en van individuele tot maatschappelijke gezondheidszorg. De ontwikkelde kennis en nieuwe bevindingen komen ten goede aan de dagelijkse zorg voor en behandeling van patiënten. Het Erasmus MC heeft twee locaties: het Erasmus MC in Rotterdam-Centrum en het Specialisme radiotherapie in Dordrecht.

Opleiding tot arts/medisch specialist

In het Erasmus MC worden studenten in de geneeskunde opgeleid tot arts. In de laatste fase van hun opleiding lopen zij stage in het ziekenhuis als co-assistent. Ook artsen die zich specialiseren tot medisch specialist krijgen hun opleiding in dit ziekenhuis (arts-assistenten). Dit houdt onder meer in dat arts-assistenten en co-assistenten frequent wisselen van werkplek. Ook verpleegkundigen kunnen in het Erasmus MC worden opgeleid of hun stage lopen. Voor u betekent dit concreet dat er bij gesprekken en/of lichamelijke onderzoeken meestal meerdere personen betrokken zijn, zoals een medisch specialist, een arts-assistent, een co-assistent en een verpleegkundige. Ook tijdens een ziekenhuisopname zult u hierdoor vaak meerdere hulpverleners rond uw bed zien dan u wellicht gewend bent in een niet-universitair medisch centrum. Wij vragen uw begrip hiervoor.

Een behandeling

Een behandeling in een ziekenhuis betekent in feite een overeenkomst tussen het ziekenhuis en de patiënt. Een dergelijke overeenkomst brengt rechten en plichten met zich mee, zowel voor hulpverleners als voor patiënten. In deze folder zetten we de belangrijkste rechten en plichten voor u op een rij.

Rechten van de patiënt

Recht op informatie

U heeft recht op informatie over uw ziekte, de aard en gevolgen ervan, het onderzoek en/of de voorgestelde behandeling. Uw behandelend hulpverlener is verplicht u goed te (laten) informeren over de aard van de voorgestelde behandeling en/of onderzoeken, eventuele alternatieve behandelingsmogelijkheden, mogelijke risico's, gevolgen en bijwerkingen en over de vooruitzichten na een eventuele behandeling. Als u wilt, kunt u deze informatie schriftelijk vragen. Artsen, verpleegkundigen en andere hulpverleners doen hun best u zo duidelijk mogelijk te informeren. Toch kan het voorkomen dat u niet meteen alles begrijpt of onthoudt. U kunt dan altijd om een nadere toelichting vragen.

Uitzondering informatieplicht

Er bestaat een uitzondering op de informatieplicht van de hulpverlener, ook wel 'therapeutische exceptie' genoemd. Dit betekent dat de hulpverlener informatie aan de patiënt achterwege mag laten wanneer hij of zij van mening is dat informeren de patiënt ernstig kan schaden. Hiervan zal slechts bij hoge uitzondering sprake zijn, omdat ook de mogelijkheid bestaat een patiënt in fases te informeren.

Recht op niet weten

Daarnaast heeft de patiënt een 'recht op niet weten'. Als de patiënt heeft aangegeven bepaalde informatie niet te willen ontvangen (of als de patiënt helemaal geen informatie wil), zal de hulpverlener die wens in beginsel honoreren. Mocht echter als gevolg van dit niet weten ernstig nadeel dreigen te ontstaan voor de patiënt of voor anderen, dan kan de arts besluiten de informatie (ondanks de wens van de patiënt) toch te geven.

Het is belangrijk dat u als patiënt alle gegevens verstrekt die nodig zijn voor een goed verloop van uw behandeling. Van u wordt verwacht dat u de hulpverlener zo goed mogelijk informeert.

Toestemming voor onderzoek en/of behandeling

In principe wordt een onderzoek en/of behandeling pas gestart nadat u daarvoor toestemming heeft gegeven. U heeft altijd het recht om een onderzoek of behandeling te weigeren. Als er sprake is van een ingrijpende behandeling wordt de toestemming uitdrukkelijk gevraagd, in de overige gevallen gaan hulpverleners ervan uit dat u uw toestemming stilzwijgend heeft gegeven. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit uw coöperatieve gedrag. Eenmaal gegeven toestemming kunt u altijd weer intrekken. Wanneer u niet in staat bent om toestemming te geven, moet iemand anders dat voor u doen.

(Wettelijke) vertegenwoordiging

In de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) staat beschreven dat u als patiënt het recht heeft op uitleg over uw behandeling en onderzoeken door uw behandelend arts. Op basis van deze informatie kunt u als patiënt weloverwogen beslissen of u akkoord gaat met de behandeling of onderzoek.

Tijdens uw ziekenhuisopname zou het kunnen dat er een situatie ontstaat waarin u zelf (tijdelijk) niet in staat bent om voor uw belangen op te komen of beslissingen te nemen over de zorg/behandeling die u nodig heeft. U bent op dat moment (tijdelijk) wilsonbekwaam. De beslissingen die dan moeten worden genomen de toestemming die moet worden gegeven over uw/ onderzoek zullen dan door een wettelijk vertegenwoordiger moeten worden genomen. Deze behartigt uw belangen zo goed als mogelijk.

De volgende personen kunnen als wettelijk vertegenwoordiger optreden. De volgorde waarin ze hieronder worden genoemd, is wettelijk bepaald:

1. Een door de rechter benoemde curator of mentor.
2. Een schriftelijk gemachtigde door u als patiënt beschreven (beschreven op het moment dat u wilsonbekwaam bent).
3. Echtgenoot, geregistreerd partner of andere levensgezel.
4. Ouder, kind, broer of zus.

Zijn de 1e en 2e categorie niet van toepassing, dan is uw partner de wettelijk vertegenwoordiger (3e categorie).

Indien uw partner dit niet kan of wil, of als u geen partner heeft, dan valt de wettelijk vertegenwoordiging in de 4e categorie.

Binnen de 4e categorie is geen rangorde bepaald. Deze personen mogen onderling bepalen wie als uw wettelijk vertegenwoordiger optreedt in geval u wilsonbekwaam bent, tenzij deze persoon dat niet wenst. Is dit niet mogelijk omdat er onderling geen overeenstemming is, dan mag de arts bepalen wie als wettelijk vertegenwoordiger mag optreden.

We adviseren u echter om als wilsbekwame patiënt zelf al aan te geven wie uw wettelijk vertegenwoordiger mag zijn in geval zich een situatie voordoet waarin u (tijdelijk) wilsonbekwaam bent.

Tweede mening (second opinion)

U kunt over iedere soort behandeling in de gezondheidszorg een tweede mening vragen. Dat houdt in dat u het oordeel of advies van een andere deskundige dan uw eigen hulpverlener kunt vragen. Deze geeft op verzoek zijn mening over een diagnose of een behandeling, maar neemt de behandeling niet over. Wij raden u aan vooraf met uw behandelend arts te bespreken dat u een tweede mening wilt. Als u het lastig vindt om met uw arts te overleggen aan wie u een tweede mening kunt vragen dan kunt u ook bij uw huisarts, een patiëntenvereniging of uw zorgverzekeraar informeren. Leest u altijd goed de polisvoorwaarden van uw ziektekostenverzekering of neemt u contact op met uw zorgverzekeraar. Het is geen vanzelfsprekendheid dat de kosten van een tweede mening worden vergoed. Voor het maken van een afspraak en informatie over de gang van zaken verzoeken wij u contact op te nemen met de betreffende polikliniek. Als de tweede mening afwijkt van de mening van uw behandelaar is het aan u om te beslissen welke behandeling u wilt ondergaan.

Minderjarigen

Kinderen jonger dan 12 jaar worden vertegenwoordigd door wettelijke vertegenwoordigers (in de regel ouders of verzorgers). Het belang van het kind staat altijd voorop. Dit kan betekenen dat de hulpverlener het recht heeft om de vertegenwoordiger te weigeren een behandeling van het kind bij te wonen, informatie te geven of het dossier in te zien. De voorlichting van een kind dat jonger is dan 12 jaar, zal altijd worden afgestemd op zijn bevattingsvermogen. Indien mogelijk, moet de instemming van het kind worden verkregen.

Bij een wilsbekwaam kind tussen de 12 en 16 jaar hebben zowel het kind als de wettelijk vertegenwoordiger recht op informatie, en is toestemming van zowel de wettelijk vertegenwoordiger als het kind nodig om te kunnen overgaan tot behandeling. Wanneer het kind de behandeling blijft wensen of als de behandeling noodzakelijk is om ernstig nadeel voor het kind te voorkomen, heeft de wil van het kind voorrang boven die van de vertegenwoordiger. Het is wettelijk zo geregeld dat sommige behandelingen toch mogen plaatsvinden, ondanks een toestemmingsweigering van vertegenwoordigers. Dit is alleen het geval als een kind door weigering van de vertegenwoordigers ernstig medisch nadeel ondervindt. Kinderen vanaf 16 jaar worden door de wet op de patiëntenrechten beschouwd als wilsbekwaam (meerderjarig). Zij kunnen dus zelfstandig toestemming geven voor een behandeling en hun patiëntenrechten uitoefenen.

Toestemming voor digitale uitwisseling van uw medische gegevens

Soms is het belangrijk dat zorgverleners buiten het Erasmus MC digitaal uw dossier kunnen zien. Dit helpt hen om goede zorg te geven. Bijvoorbeeld als:

- Wij u doorverwijzen naar een ander ziekenhuis, om u daar verder te behandelen.
- U met spoed naar de Eerste Hulp (Spoedeisende hulp (SEH)) gaat.
- Uw arts wil overleggen met een collega in een ander ziekenhuis of zorginstelling.
- U zelf om de mening van een andere zorgverlener in een ander ziekenhuis wil vragen. Dit noemen we een second opinion.
- Uw arts in een ander ziekenhuis uw dossier van het Erasmus MC wil bekijken.

Als een zorgverlener buiten het Erasmus MC uw dossier mag bekijken, heeft dat deze voordelen voor u:

- Uw zorgverleners kunnen u betere zorg geven, omdat:
 - Ze uw medische geschiedenis weten, zoals welke medicijnen u slikt, welke allergieën u heeft en welke aandoening u heeft.
 - Ze weten welke behandelingen u heeft gehad in het Erasmus MC.
 - Ze weten welke onderzoeken u heeft gehad en de uitslagen kunnen zien.
- Onderzoeken die u heeft gehad in het Erasmus MC, hoeft u niet nog een keer te doen. Uw zorgverleners kunnen de uitslagen zien in uw dossier.
- U hoeft minder vaak dezelfde vragen te beantwoorden. Bijvoorbeeld vragen over welke klachten u heeft. De antwoorden op deze vragen staan in uw dossier.

Alleen als u daarvoor toestemming geeft, mogen uw huisarts of zorgverleners in andere zorginstellingen (zoals ziekenhuizen, verpleeghuizen of revalidatiecentra) uw patiëntendossier digitaal inzien. Alleen de zorgverleners die u behandelen, mogen uw dossier zien. Zij kunnen een deel van deze gegevens opslaan in hun eigen dossier over u. Meer informatie kunt u vinden bij ['Toestemming geven voor het delen van uw elektronisch patiëntendossier'](#).

Geheimhoudingsplicht

Artsen, verpleegkundigen en andere ziekenhuismedewerkers hebben uw medische gegevens nodig voor uw behandeling. Ze zijn verplicht tot geheimhouding van informatie die zij beroepshalve over u krijgen en het correct beheer hiervan in het medisch dossier en een geautomatiseerd bestand. Alleen ziekenhuismedewerkers die direct betrokken zijn bij uw behandeling hebben toegang tot dit dossier. In het geval van contacten met de overheid (onder andere justitie of politie) en verzekeringsmaatschappijen worden de (wettelijke) regels van de geheimhoudingsplicht gevolgd. Bij twijfelgevallen wordt gehandeld in het belang van de patiënt.

Privacy

De patiënt heeft ook recht op 'ruimtelijke privacy'. De behandeling mag in principe niet worden uitgevoerd in de aanwezigheid van anderen dan de direct betrokken hulpverleners, tenzij de patiënt daartoe toestemming heeft gegeven. In een universitair medisch centrum bestaan uitzonderingen op deze regel. De opleidingsfunctie van een universitair medisch centrum brengt met zich mee dat meerdere artsen of verpleegkundigen bij uw behandeling aanwezig kunnen zijn. Uw behandelaar zal alleen relevante gegevens uitwisselen met personen van binnen en buiten het Erasmus MC die zijn betrokken bij uw behandeling. Uw gegevens worden vertrouwelijk behandeld, uw behandelaar spreekt hier niet over in het bijzijn van 'derden'. De regeling van het gebruik van persoonsgegevens voor wetenschappelijk onderzoek is hieronder uiteengezet.

Inzage van het medisch dossier

Het recht op inzage van een (schriftelijk dan wel digitaal) medisch dossier van een meerderjarige wilsbekwame patiënt ligt in de eerste plaats bij de hulpverlener die de betreffende patiënt in behandeling heeft en bij de patiënt zover dat niet de persoonlijke levenssfeer van een ander dan de patiënt schaadt. Daarnaast zijn degenen die rechtstreeks betrokken zijn bij de uitvoering van de behandeling en degene die optreedt als vervanger van de hulpverlener bevoegd tot inzage in het dossier voor zover dat noodzakelijk is voor uw behandeling. U mag er vanuit gaan dat uw behandelaar alleen die gegevens gebruikt waarvan omschreven is en verwacht kan worden dat hij deze nodig heeft voor de uitoefening van zijn vak of taak. Andere mensen mogen niet zonder toestemming van u als patiënt het dossier inzien, tenzij dit wettelijk is toegestaan in het kader van statistiek en wetenschappelijk onderzoek. Op verzoek kunt u uw medisch dossier inzien in overleg met uw behandelaar en/of een kopie ontvangen van uw dossier, tenzij de verstrekking achterwege dient te blijven in het belang van de persoonlijke levenssfeer van een ander. Voor inzage in uw dossier of een kopie van uw dossier kunt u [een formulier downloaden](#) of opvragen bij het Patiënt Service Centrum. Heeft u vragen? Neemt u dan contact op met het Patiënt Service Centrum, telefoonnummer (010) 704 51 14 van maandag tot en met vrijdag van 8.00 - 16.30 uur. U kunt ook [het contactformulier](#) invullen op onze website. Bent u het, na inzage of na het lezen van een kopie van uw dossier, niet eens met de inhoud van uw dossier, mag u uw visie op de behandeling in een verklaring opstellen en de hulpverlener vragen die verklaring op te nemen in uw dossier. De hulpverlener zal dit verzoek inwilligen. U kunt de hulpverlener ook verzoeken uw medisch dossier te vernietigen. De hulpverlener is in principe verplicht om binnen drie maanden aan uw verzoek te voldoen (na u op mogelijke risico's te hebben gewezen), tenzij het behoud van het dossier van aanmerkelijk belang is voor een ander of als de wet vernietiging verbiedt.

Samenvatting dossier

Binnen het beveiligde patiëntenportaal 'Mijn Erasmus MC' kunt u een samenvatting van uw medisch dossier inzien. Hierdoor kunt u zelf meer betrokken zijn bij uw gezondheid en behandelingen. U treft hierin een uitgebreide set van uw medische gegevens aan. Op de website leest u welke informatie op dit moment al binnen 'Mijn Erasmus MC' voor u beschikbaar is, inloggen kan met uw DigiD op www.erasmusmc.nl/mijnerasmusmc

Bewaarplicht dossier

Gegevens uit uw dossier worden tenminste 15 jaar bewaard. In universitair medische centra wordt een aantal medische gegevens maximaal 115 jaar na geboorte van de patiënt bewaard. U kunt eventueel zelf om vernietiging vragen. Een verzoek daartoe moet schriftelijk worden ingediend. In principe zal uw hulpverlener op uw verzoek ingaan, behalve wanneer de bewaring van aanmerkelijk belang is voor een ander. Wanneer hij uw gegevens niet wil vernietigen, moet hij dat aan u meedelen en de reden hiervan uitleggen.

Wetenschappelijk onderzoek

Naast het behandelen van patiënten wordt in het Erasmus MC ook onderzoek gedaan naar nieuwe behandelmethoden. Voor het opdoen van meer kennis en het ontwikkelen van betere behandelmethoden is wetenschappelijk onderzoek nodig. Uiteindelijk komt dit de patiënt ten goede. Er wordt nauwgezet op toegezien dat dit op een verantwoorde manier gebeurt, volgens de wettelijk gestelde normen. De Medisch Ethische Toetsings Commissie beoordeelt vooraf alle wetenschappelijk onderzoek met mensen aan de hand van bepaalde criteria en de onderzoeker heeft de plicht iedere patiënt uitvoerig te informeren over:

- de aard van het onderzoek;
- eventuele voor- en nadelen (in het algemeen en voor de patiënt);
- waaruit de medewerking van de patiënt zal bestaan;
- de mate waarin het onderzoek belastend is voor de patiënt.

Wel of niet deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek

Als patiënt bepaalt u zelf of u wel of niet wilt deelnemen aan een onderzoek. Welke beslissing u ook neemt, het heeft geen nadelige gevolgen voor uw behandeling. Mocht u besluiten geen medewerking te verlenen of een eerder gegeven toestemming weer in te trekken, dan wordt dat altijd gerespecteerd.

Wetenschappelijk onderzoek na de behandeling

Het komt regelmatig voor dat het ziekenhuis achteraf wetenschappelijk onderzoek wil doen met de gegevens die tijdens uw behandeling in het Erasmus MC zijn verzameld. Zo'n onderzoeksvraag komt vaak pas als uw behandeling in het Erasmus MC achter de rug is, bijvoorbeeld naar aanleiding van een nieuwe wetenschappelijke ontdekking of ervaringen elders. Ten behoeve van een dergelijk onderzoek worden inlichtingen verstrekt over uw behandeling of wordt zelfs inzage verleend in uw dossier. In principe wordt hiervoor uw toestemming gevraagd. Alleen als dat in redelijkheid niet mogelijk is, kunnen gegevens worden gebruikt zonder uw toestemming. In dat geval wordt ervoor gezorgd dat uw persoonlijke levenssfeer beschermd wordt en worden de over u verkregen gegevens onder een codenummer bewaard. De onderzoekers zijn aan een geheimhoudingsplicht gebonden.

Restweefsel

Het komt regelmatig voor dat in het kader van een behandeling cellen of weefsels bij een patiënt worden weggehaald. Deze lichaamsmaterialen worden gebruikt om na te gaan om welke aandoening het gaat. Wat overblijft van deze cellen en/of weefsels ('restweefsel') wordt voor een deel opgeslagen. De rest wordt vernietigd. In sommige gevallen wordt restweefsel bewaard voor wetenschappelijk onderzoek.

In de folder '[Hergebruik van medische gegevens, beelden en lichaamsmateriaal](#)' kunt u lezen welke regels er gelden en wat u daarover zelf te zeggen heeft.

Euthanasie

Als u als patiënt uitzichtloos en ondraaglijk lijdt kunt u - als aan bepaalde zorgvuldigheidseisen wordt voldaan - een arts verzoeken om hulp bij zelfdoding dan wel om levensbeëindiging. Er moet dan sprake zijn van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënt en de verzochte arts dient tenminste één andere, onafhankelijke arts te raadplegen.

De niet-reanimeren verklaring

Het is belangrijk dat u uw eigen wensen en uw eventuele grenzen ten aanzien van de behandeling kenbaar maakt. U kunt dit doen tijdens het gesprek met uw dienstdoend. U kunt daarnaast gebruik maken van een schriftelijke wilsverklaring, waarin u aangeeft onder welke omstandigheden u niet meer gereanimeerd en/of beademd wilt worden. Het moet de hulpverlener bekend zijn dat zo'n verklaring bestaat. De verklaring moet duidelijk zijn, van recente datum en voorzien zijn van een handtekening. De (gemaakte) afspraken worden vastgelegd in het medisch dossier zodat ook andere dienstdoende artsen op de hoogte zijn. Meer informatie vindt u in de folder '[Wel of niet reanimeren voor volwassenen \(vanaf 16 jaar\)](#)'.

Plichten van de patiënt op een rij

De plichten die u heeft als patiënt maken een optimale behandeling mogelijk:

- De hulpverlener duidelijk en volledig informeren, zodat deze een goede diagnose kan stellen en u een deskundige behandeling kan geven.
- Zo goed mogelijk de adviezen van de hulpverlener opvolgen, bijvoorbeeld over medicijngebruik en dieetvoorschriften.
- Het ziekenhuis correcte gegevens over uw ziektekostenverzekering verschaffen en de nota tijdig betalen. U bent namelijk altijd aansprakelijk voor de kosten van een behandeling. Ook indien u verzekerd bent, bent u altijd persoonlijk aanspreekbaar voor de kosten van een behandeling.
- U heeft ook in het ziekenhuis altijd een legitimatieplicht.
- Wanneer u wordt opgenomen, krijgt u na aankomst op de kliniek een identificatiebandje. Dat is een plastic polsbandje met daarop uw naam, geboortedatum en specialisme. In het kader van goede zorg dient u dit polsbandje te dragen, zodat in alle gevallen direct duidelijk is wie u bent, ook buiten de kliniek waar u bent opgenomen.

Gedragsregels

Wij vinden het belangrijk dat het ziekenhuis voor u en onze medewerkers een prettige en veilige omgeving is. Daarom is er een aantal regels waaraan iedereen in het Erasmus MC zich moet houden:

- In het Erasmus MC hebben we respect voor elkaar.
- Overlast, lichamelijk en verbaal geweld, bedreiging, (seksuele) intimidatie, discriminatie of ander onacceptabel gedrag is verboden.
- Wapens en gevaarlijke voorwerpen zijn verboden en nemen wij in beslag.
- Roken, alcohol en drugs zijn verboden. Gebruikers spreken wij hierop aan.
- Diefstal en vernieling zijn strafbaar. We hebben respect voor elkaars eigendommen.
- Foto's, film en geluidsopnamen maken is verboden. Om de privacy van patiënten, bezoekers en medewerkers te beschermen, is verspreiding via sociale media verboden.

Indienen van een klacht

Het ziekenhuis streeft naar goede zorg. Het kan echter voorkomen dat u niet tevreden bent over uw behandeling of het verblijf in het ziekenhuis. Het ligt voor de hand dat u uw klacht allereerst bespreekt met degene die volgens u verantwoordelijk is voor het gebeurde. Als u dit niet wenst, of als dit overleg niet leidt tot een voor u bevredigend resultaat, dan kunt u een klacht indienen door het [digitale klachtenformulier](#) in te vullen. In de folder '[Klachtenopvang](#)' treft u uitgebreide informatie aan over de klachtenprocedure in het Erasmus MC.

Budget, financiën en algemene betalingsvoorwaarden

De tarieven voor verpleging, onderzoek en behandeling zijn wettelijk vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). De rekeningen van specialist(en) en ziekenhuis worden zoveel mogelijk naar uw zorgverzekeraar gestuurd. Het is echter wel belangrijk dat u, voor de behandeling en/of opname, de voorwaarden van uw verzekeringspolis doorleest, zodat u weet wat uw verzekering precies vergoedt.

Het ziekenhuis hanteert algemene betalingsvoorwaarden. Deze zijn van toepassing op alle overeenkomsten tussen u als patiënt en het ziekenhuis. In de algemene betalingsvoorwaarden is onder meer geregeld hoe en binnen welke termijn nota's betaald moeten worden. Ook wordt hierin aangegeven wat de gevolgen zijn als u niet tijdig of niet volledig betaalt.

Vragen

Mocht u naar aanleiding van deze folder nog vragen hebben, neemt u dan contact op met het algemene telefoonnummer (010) 704 0 704.

